

restauratie integratie
mechelen

België - Belgique
P.B.
2800 Mechelen I
8/6080

RIMNieuws

Nummer 63 – 4de kwartaal 2003

Driemaandelijks tijdschrift - Afgiftekantoor Mechelen 1 -
V.U. Marc Rubben, Willem Geetsstraat 30, 2800 Mechelen

Colofon

RIMNieuws is het driemaandelijks orgaan van Restauratie Integratie Mechelen v.z.w. ("RIM").

Teksten: Patrick Egels, Willy Van Duffel, Willy Peeters, Luc Croonen

Foto's: J. Candries, Peter Van den Bossche

Layout: Peter Van den Bossche

Abonnementen op RIMNieuws kunnen onderschreven worden door storting van € 10,00 op rekening 320-4195088-05 van Restauratie Integratie Mechelen.

Inlichtingen: RIM, p/a Marc Rubben, Willem Geetsstraat 30, 2800 Mechelen (015/347864)

Mechelenbinnenstebuiten, p/a Kristin Van Ransbeeck, Geerdegem vaart 125 b 202, 2800 Mechelen (015/422912)

Email: info@rim.be

Bezoek ook de RIM website:

<http://www.rim.be>

Wet van 08/12/92 ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer: de gegevens aangaande de RIM-leden zijn opgeslagen in het bestand beheerd door RIM v.z.w., en worden slechts gebruikt voor interne administratieve doeleinden. Het ledenbestand van RIM v.z.w. wordt niet aan derden medegedeeld. Als U wil kennis nemen van de gegevens over uw persoon in ons bestand, kan dit mits eenvoudige schriftelijke aanvraag (een kopie van uw identiteitskaart insluiten) aan RIM v.z.w., Dageraad straat 45, 2800 Mechelen. Indien zou blijken dat onze bestanden onjuiste gegevens bevatten, zullen deze op uw aanvraag worden aangepast.

Intro

Ziehier het laatste nummer van 2003, dat aanleiding gegeven heeft tot tal van RIM activiteiten rond het Mechels erfgoed. Wij blijven trouw aan onze overtuiging de Mechelse actualiteit op de voet volgen, en komen ongezoeten uit voor onze - onderbouwde - mening, zowel wat betreft plannen voor allerhande nieuwe projecten als wat betreft de feitelijke verwezenlijkingen en hun impact op de stad, haar patrimonium en haar leefbaarheid.

Laat dit nummer ons tevens de gelegenheid bieden om U namens het ganse RIM bestuur het beste te wensen voor het nieuwe jaar 2004!

Peter Van den Bossche

HIP HIP HOERA VOOR LAMOT?

Mechelen kan weer trots zijn. De prestigieuze prijs 'thuis in de stad', waar een beloning van 125.000 € aan verbonden is, werd in de wacht gesleept voor het stadsvernieuwingsproject aan de Lamot-site. Vooral de functievermenging, de publiek-private samenwerking en de impact van het project op de verdere ontwikkeling van de binnenstad zijn in goede aarde gevallen bij de jury. Uit de pers mochten we ook vernemen dat de uiteindelijke totale investering maar liefst 450 miljoen € zou bedragen en dat de werken beëindigd zouden zijn in 2005.

Over het verleden van het project, over de talrijke discussies en controverses, wordt nog nauwelijks iets gezegd. Zo lijkt het wel of RIM destijds gewoon aan stemmingmakerij heeft gedaan en tegenkanting heeft gegeven voor de realisatie van een schitterende stedelijke vernieuwingsoperatie.

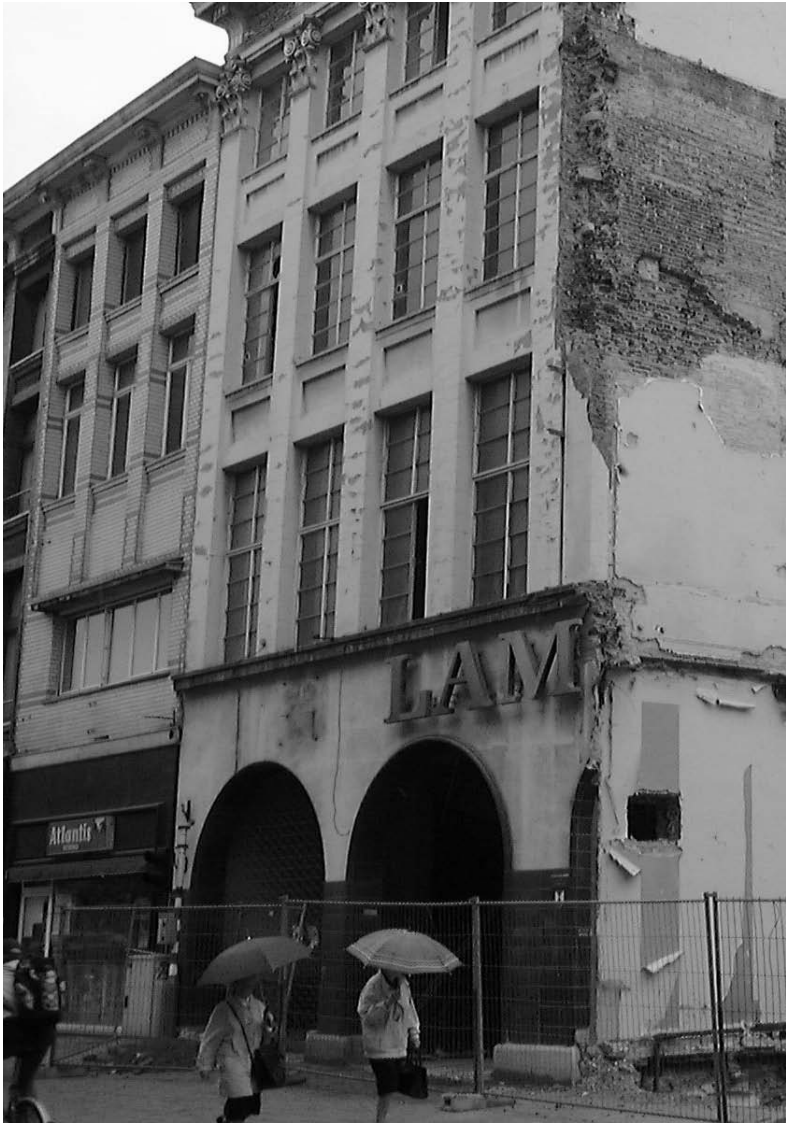
Over de kwaliteit van de nieuwbouw die op dit ogenblik al gerealiseerd is (het hotel) of in uitvoering is (de supermarkt en de appartementen) willen we ons momenteel nog niet helemaal uitspreken. De volumewerking van de al gerealiseerde bebouwing is niet onaardig. In een lang door verwaarlozing geteisterde buurt komt een dergelijk nieuw gebouwencomplex natuurlijk verfrissend over. De architectuur moet echter beoordeeld worden in zijn relatie tot de rest van het project, in het bijzonder de vernieuwbouw van de oude industriestanten en de nieuwbouw met de historische houten/natuurstenen gevel van de 'Pekton'. Daarop moeten we voorlopig nog even wachten.

Ondanks alle positieve geluiden die nu de wereld worden ingestuurd blijft RIM herhalen dat met het Lamot-project is ingegaan tegen enkele essentiële principes van goede ruimtelijke ordening. Het gaat hier om stedenbouwkundige ingrepen in een uniek, dus onvervangbaar, fijnmazig historisch stadsdeel. Op een dergelijke plaats moet gestreefd worden naar maximaal behoud, niet alleen van de nog waardevolle gebouwen, maar ook van het stratenpatroon. Welnu, het industrieel erfgoed is onvoldoende gerespecteerd en geherwaardeerd, er is een gat geslagen in de historische straatwand van Guldenstraat, het originele patroon van de waterstraatjes is nagenoeg volledig verdwenen, en de verplaatsing van de Pekton gaat in tegen de algemeen geldende principes van de monumentenzorg.

We vragen ons ook af wat er op de site zou gebeurd zijn zonder de fundamentele kritiek van RIM, de stedelijke Commissie voor Monumentenzorg en enkele andere verenigingen en deskundigen? Misschien zou het uiteindelijke project ronduit megalomaan geweest zijn, zou er van de historische structuur niets overgebleven zijn, zouden de nu nog bewaarde onderdelen van de brouwerij mee afgebroken zijn en zou de gevel van de Pekton voorgoed naar het rijk van de herinneringen zijn verwezen.

Maar wat indien er van in den beginne een andere aanpak zou geweest zijn? Hoe kunnen we nu nog de vergelijking maken? De stad had in elk geval eerst de bouwfysische, functionele, architecturale kwaliteiten van de bebouwing moeten onderzoeken. Dat zou economisch, historisch, ecologisch en democratisch verantwoord geweest zijn. De stad zou na een overlegronde de zaak in handen hebben kunnen nemen, en de controle hebben kunnen houden over de

grond en de gebouwen van de brouwerijsite. Dat kon door van in het begin duidelijke stedenbouwkundige en architecturale randvoorwaarden op te leggen. De opmaak van het bijzonder plan van aanleg zou dan niet louter in functie van een op voorhand goedgekeurd project hebben gestaan, maar zou dan de resultante geweest zijn van een echt maatschappelijk debat, deel uitmakende van een vernieuwde politieke en stedelijke cultuur. Eventueel had de stad zelf het geheel of het grootste gedeelte van de oude brouwerij kunnen aankopen, om er later dan onderdelen opnieuw van te verkopen. Een meer gedifferentieerde aanpak lag in de mogelijkheden. Ook in die omstandigheden kon de culturele functie perfect op de site ingeschoven worden. Maar wie zal nu ooit weten welke mooie dingen hadden kunnen verwezenlijkt worden? Er zijn naar onze mening voor het stadsbestuur dan ook weinig redenen om zonder meer te triomferen.

De reactie van het stadsbestuur op deze stelling kan zijn dat het er tenminste voor gezorgd heeft dat het project financieel realistisch bleef en dat dit de enige manier was om een projectontwikkelaar over de (symbolische) brug te krijgen. We betwijfelen dit sterk, maar het kan. Maar alles zou toch anders lijken indien het huidige project de bewuste keuze was geweest uit verschillende alternatieven. Kan het stadsbestuur trouwens eens voor iedereen duidelijk maken wat het uiteindelijke kostenplaatje voor de belastingbetaler is, in welke verhouding dit staat tot de financiële armslag van de stad, wat de terugwineffecten zijn, welke overheidstoe-lagen er waren en welk deel daarvan naar de privé-sector is gegaan? Waarom was de projectontwikkelaar uitsluitend in de (winstgevende) nieuwbouw geïnteresseerd, terwijl het moeilijkste gedeelte, de omvorming van het brouwerijgebouw van 1922 tot een cultuur- en erfgoedcentrum, volle-

dig door de gemeenschap moest worden gedragen? Bij deze is dit een uitnodiging aan het stadsbestuur om hierover wat meer duidelijkheid te creëren.

Inmiddels houden we ons hart vast voor de inrichting van de publieke ruimte op de Lamot-site en voor de aanleg van het Dijlepad. Als we zien wat het duo Secchi en Vigano ervan terecht heeft gebracht op de Grote Markt, en hoe dat bij de publieke opinie wordt onthaald, vragen we ons af welke criteria de stad nu hanteert om met deze ontwerpers verder te werken.

Patrick Egels

Het nieuw Toerismehuis

'De Gulden Arent'

Mechelen kan trots zijn op het nieuwe toerismehuis 'De Gulden Arent' (Hallestraat 2-6, vlakbij de Grote Markt). Het zal u misschien verbazen dat we nog eens aan positieve berichtgeving doen, maar we menen dit echt. Als het goed is mag het gezegd worden. De historisch waarde en toeristische aantrekkelijkheid van Mechelen is nog te weinig befaamd in Mechelen zelf, in Vlaanderen en in het buitenland. We denken dat er met het nieuwe initiatief een belangrijke stap in de goede richting is gezet.

We lezen in het stedelijke informatieblad 'Onder den Toren' nr. 28 het volgende.

"Dat Mechelen een voortrekkersrol wil spelen op toeristisch vlak, bewijst de stad met de opening van het Toerismehuis 'De Gulden Arent'. Op 25 juni werd het officieel ingehuldigd.

Niet alleen de toeristen zullen de vruchten kunnen plukken van dit nieuwe Toerismehuis, ook aan de Mechelaar zelf is gedacht. In samenwerking met Prospekta, het Provinciaal en Stedelijk spektakelbureau Antwerpen, is de stad Mechelen nu via de toeristische dienst en het Cultuurcentrum aangesloten op het centrale ticketing netwerk van de provincie Antwerpen. Een primeur voor de Benelux, zo blijkt. Want dit betekent dat u vanaf nu in Mechelen tickets kan kopen voor activiteiten die elders in de provincie Antwerpen plaatsvinden."

De stad heeft er in samenwerking met het provinciebestuur van Antwerpen voor gezorgd dat er nu in Mechelen een Toerismehuis bestaat dat zowel de Mechelse Dienst voor Toerisme als de vzw Toerisme Provincie Antwerpen een

vaste stek bezorgt. De toerist kan op de nieuwe, ruime informatie terecht voor toeristische informatie, logiesbemiddeling, reservaties, allerhande arrangementen, prentbriefkaarten, publicaties en souvenirs. Het nieuwe centrum moet vooral een smaakmaker zijn en de bezoekers zin doen krijgen om de stad en de provincie te verkennen.

De grote blikvanger is de grote, in overloopbaar glas overdekte maquette van de Mechelse binnenstad, van waaruit men zicht krijgt op een panoramische vogelvluchtfoto vanaf de Sint-Romboutstoren. Op de eerste verdieping kan de bezoeker kennis maken met een visueel aantrekkelijke en humoristisch opgevatte kijk op de meest typerende en aantrekkelijke aspecten van onze stad en de regio.

Voor een uitgebreide uiteenzetting over de gerenoveerde gebouwen verwijzen we graag naar het boek 'De Gulden Arent en de Orangeboom – van middeleeuwse mansio tot hedendaags toerismehuis'. Daarin geeft Gilles Facon zijn visie over het hoe en waarom van de nieuwe onthaalruimte, legt Stef Binst de herbestemming en restauratie van de gebouwen uit, heeft Joke Bungeneers het over de archeologische vondsten ter plaatse, en licht Linda Van Langendonck het archiefonderzoek en het iconografisch onderzoek toe.

Het boek wordt aan de prijs van € 6,20 gekocht aangeboden in het nieuw Toerismehuis. Een absolute aanrader!

Patrick Egels

Oud zwembad voor het blok(zwemmen), of den blok erop?

Er beweegt weer wat rond het oud zwemdok: volgens de meest recente artikelen, is het stadsbestuur zoekende naar redders voor de reeds enkele jaren op sterven na dode drenkeling. Deze reddende engelen zouden dan wel de vorm dienen aan te nemen van “waterparadijsuitbaters” of sauna en massage-exploitanten of iets dergelijks.

Nochtans dringt een simpele waarheid zich op: Mechelen heeft behoefte aan 2 zwembaden, aangezien het momenteel overduidelijk is dat het enig in gebruik zijnde complex de stroom zwemmers niet aankan. Een regeling via blokzwemmen, zoals die momenteel van kracht is, kan dan wel tijdelijk soelaas bieden; een definitieve oplossing is dit zeker niet.

Wat doet een vooruitstrevend stadsbestuur? Het probeert “den ouwe rommel” aan derden kwijt te raken en maakt plannen voor een nieuw zwembad, bij voorkeur op een plaats die enkel per voertuig en dan nog liefst gemotoriseerd, te bereiken is (bvb De Nekker)!

Het loont de moeite om deze “kroniek van een aangekondigde dood” even van naderbij te bekijken. Als uitgangspunt hebben we een paleis van badcultuur, daterend van het begin van de 20 ste eeuw en van een uitzonderlijke robuustheid. Ter erkenning van de vele architecturale en historische kwaliteiten werd dit complex dan ook op de lijst van beschermde monumenten geplaatst. Zoals zo dikwijls het geval is, luidt dergelijke bescherming blijkbaar de laatste fase van absolute verwaarlozing in: onder het vorig stadsbestuur werd reeds blijk gegeven van een mateloze minachting voor een bloeiend verenigingsleven en werd systematisch elke vorm van onderhoud achterwege gelaten. Dit culmineerde in een verbod tot betreden van het com-

plex onder de noemer van “instortingsgevaar” en “gevaar voor de volksgezondheid omwille van asbest”. De verenigingen vertrokken en de grote stilte kwam...

Het (al niet meer zo) nieuwe stadsbestuur hanteert uiteraard een gans andere aanpak en probeert zijn stad een imago van cultuurhistorische rijkdom, inspraak van de burger, stimuleren van het verenigingsleven, enkele groene accenten (ja, in Mechelen zijn ze nog niet afgestraft), enz., mee te geven. Gevolg: het unieke, beschermde complex staat nog steeds leeg en te verkommeren en in het nieuwe zwembad wordt “blok gezwommen” (alsof dit geen onheilspellende toekomstklank heeft,...).

Een andere aanpak dringt zich uiteraard op! Ons inziens is reeds lang genoeg gewacht met het erkennen van het voor de hand liggende: Mechelen heeft een tweede zwembad nodig en...: het is er (nog steeds)! Dat een eigenaar de plicht heeft om zijn patrimonium in goede staat te houden is een understatement van jewelste, zelfs al wordt de uiteindelijke rekening gedragen door tienduizenden “deeleigenaars” (burgers bvb.). Dat een beschermd pand slechts beschermenswaardig is wanneer het ook een doel heeft, wordt door alle betrokken organisaties en verenigingen erkend. Welnu, in dit geval is zelfs geen inspanning nodig om een doel te bepalen; gewoon het oorspronkelijke opzet respecteren is al voldoende. Uiteraard veranderen tijd en maatschappij en zal enig aanpassingswerk zich opdringen. Dat hierbij samenwerking met derden gezocht wordt, via een exploitatieformule, is daarbij voor de hand liggend. Niettemin dient het stadsbestuur het heft, en derhalve het eigendom, in handen te houden en kan enkel een samenwerking opgezet worden waarbij het behoud van het complex op lange duur kan verzekerd worden.

Tot slot stellen we vast dat het gebouw terug in gebruik genomen wordt voor de opvoering van een theaterstuk, waarbij gesproken wordt over een meerwaarde dankzij de

“unieke atmosfeer van het complex”. Uiteraard is iedereen gelukkig dat dergelijke cultuurevenementen mogelijk zijn en is het allerminst onze bedoeling stokken in de wielen te steken; alleen dringt de onvermijdelijke vraag naar “wat is er dan met het zogenaamde veiligheidsaspect aan de hand?”, zich op. Ook volgens ons: waarschijnlijk niets ernstigs... Daarbij moge het duidelijk zijn: als er een asbestprobleem is, dan dient dit op kosten van de huidige eigenaar opgelost te worden (ook een verkoopprijs is onderhevig aan dergelijke elementen, dus verkopen is enkel letterlijk een “goedkope oplossing”). Daarbij kan het ons niet ontgaan dat het asbestprobleem in “De Zalm” binnen de kortste keren opgelost was, toen het stadsbestuur kans zag uit te pakken met de prestigieuze aanwezigheid van de Beethovenacademie... Dus, “waar een wil is, is een weg” om het met onze voorvaders te zeggen.

Willy Peeters

Begrafenis van een kerkhof:

een kritische beschouwing bij het archeologisch onderzoek in Mechelen ingevolge de aanleg van de ondergrondse parkeerplaats onder de Grote Markt.

De kop in de Streekkrant van 4 september, "Kerkhof onder Markt", trok mijn aandacht. Het artikel had betrekking op de aanleg van de ondergrondse parking hartje Mechelen. Daarover is het standpunt van RIM ondertussen voldoende bekend. Het project is trouwens in een eindfase. En het ontgoochelende resultaat van al dat mollenwerk dringt stilaan door tot de Mechelaar met het onwaarschijnlijke geknoei rond het standbeeld van Margaretha als kers op de taart. De korte tekst geplaatst onder een foto vertelde ons over de restanten van een 18^e eeuwse kerkhof dat archeologen aantreffen tussen het postgebouw en de kathedraal. Dat verheugt ons uiteraard, gezien de waarde ervan binnen het kader van een historische reconstructie. Doch, er was meer dan dat...De toelichting onder de foto besloot namelijk met de opmerking dat de wetenschappers uitgerekend over twee weken beschikten om dit onderzoek af te ronden. En daar RIMpelt mijn voorhoofd, want hoe kan je nu in godsnaam degelijke archeologische fieldresearch doen in een paar weken tijd?

In juli van dit jaar bezocht ik Nyhamn op het eiland Gossen voor de kust van Midden-Noorwegen. De industriële gigant Norsk Hydro voorziet op deze plaats een landbasis voor gas dat vanuit de zeebodem via pijpleidingen van honderden kilometers ver wordt aangevoerd. Het zogenaamde Ormen-Lange (de lange slang) project¹. De echte bouwwerken zullen pas starten volgend jaar en beslaan al gauw een oppervlakte van een paar tientallen

kwadraat kilometer.

In totaal werden een tiental plaatsen gedetecteerd, elk ter grootte van ongeveer een voetbalveld of meer, als mogelijke nederzettingen van oerbewoners. Reeds vorig jaar startten de archeologische veldonderzoeken. Vorschers aan de universiteit van Trondheim, afdeling Noordse Archeologie, werkten maanden minutieus aan één locatie. Iedere vondst, dikwijls slechts ter grootte van enkele millimeter werd nauwgezet in kaart gebracht, geïdentificeerd en geïnventariseerd. Multidisciplinaire teams van antropologen, maritieme wetenschappers en geologen ondersteunden de werkzaamheden van de archeologen. Dit onderzoek leidt ongetwijfeld tot een betere kennis van onze voorouders, hun leefgewoonten en cultuur. Op die manier wordt een schat aan informatie bewaard voor het nageslacht en verkrijgen we inzicht in onze eigen ontwikkeling.

De archeologen in Mechelen hebben dus, wij citeren de krant, nog op de valreep zowaar een heel kerkhof gevonden. Dat aan de rand ervan ook nog enkele gebouwen werden ontdekt wordt er bij wijze van detail nog gauw even bijgezegd. *Faits divers* als het ware, slechts enkele dagen bijkomend onderzoek gegund.

Uiteraard verwijten we niets aan de Streekkrant, integendeel. Zij berichtten en informeerden de bevolking. Evenmin nemen we de archeologen en onderzoekers iets kwalijk. Deze mensen zijn ongetwijfeld deskundig en begaan met hun vak. Toch blijft de vraag hoe het mogelijk is dat dergelijk belangrijk onderzoek zo stiefmoederlijk wordt behandeld. Waarom kan er niet wat meer respect af voor fundamenteel researchwerk? Welk recht eigent men zich toe wanneer men beslist een onschatbare getuigenis uit het verleden na twee weken, nauwelijks onderzocht, voorgoed te laten verdwijnen onder een laag beton en klinkers. De

reden ligt voor de hand. Archeologen kosten geld en moeten dus zo spoedig mogelijk wijken voor een betaalde parking of andere eigentijdse infrastructuur.

De Noorse wetenschappers werkten maanden op een site waar doorheen de hele geschiedenis hooguit een twintigtal oermensen verbleven in voor ons primitieve omstandigheden. Na vijfduizend jaar blijft er van deze beschaving niet veel meer over. Hoogstens enkele kleine stenen die als werktuig dienden of een zwarte plek in de aardbodem, wijzend op een haard- of kookplaats. Met omzichtigheid werd iedere gram weggeschraapte aarde onderzocht op zijn structuur, consistentie en inhoud. We mogen er dan niet aan denken wat men na die twee weken hier in ons eigenste roemrijke en zo geliefde Mechelen gedaan heeft met de ontdekte begraafplaats aan de Grote Markt, op een plek waar geschiedenis werd gemaakt. Juist ja, definitief begraven.

Willy Van Duffel, RIM

Meer informatie over dit project, dat plaatselijk gecontesteerd wordt, vindt u op de website
<http://www.omen-lange-nei.org/>

DE EEUW VAN DE STAD

Over stadsrepublieken en rastersteden

Op 19 november 2003 werd de publicatie ‘de eeuw van de stad – over stadsrepublieken en rastersteden’ officieel voorgesteld. Dit werkstuk is een uitgave van het ‘Project Stedenbeleid’ van de Administratie Binnenlandse Aangelegenheden van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. De uitgebreide studie bestaat uit twee boekdelen: een ‘Voorstudieboek’ en een ‘Witboek’.

Voorstudieboek

Eind 2000 werd een Task Force aangesteld met deskundigen uit diverse beleidsdomeinen. Elk van deze deskundigen schreef een eerste tekst over een specifiek beleidsdomein. Ze werden bijgestaan door een klankgroep van experts, ambtenaren en ervaringsdeskundigen. In het najaar werden rond 15 teksten workshops georganiseerd, waarbij de teksten werden besproken, aangevuld en/of gewijzigd. De teksten vormen belangrijke bouwstenen voor het Witboek en bevatten een schat aan informatie over stedelijke dynamiek in Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Witboek

Een witboek is volgens het woordenboek Van Dale “een van overheidswege in boekvorm (oorspronkelijk met witte omslag) uitgegeven beleidsdocument”. Hier gaat het eigenlijk niet om een overheidsdocument, want de leden van de Task Force hebben in volle academische vrijheid kunnen

werken. In het Witboek worden er duidelijke standpunten ingenomen. Op basis van een diepgaande en geïntegreerde analyse werden duidelijke keuzes gemaakt die vertaald werden in een aantal aanbevelingen voor het beleid. Stedelijkheid wordt beschouwd als de conditie van deze eeuw. Steden zijn de knooppunten voor sociale en politieke wederopbouw. Daarom moeten er ingrijpende accentverschuivingen in het beleid komen: voor stadsprogramma's en stadsprojecten, voor participatieve democratie, voor meer transversale bevoegdheden, voor een stadsrepubliek. Het Witboek moet gezien worden als een aanzet tot een breed maatschappelijk debat, dat in veertien steden zal worden voortgezet.

Linda Boudry, Peter Cabus, Eric Corijn, Filip De Rynck, Chris Kesteloot en André Louckx vormden samen de redactie van de studie.

Informatie

Het witboek wordt verkocht aan de prijs van € 35, de twee delen samen voor € 85 (€ 92 verzending inbegrepen).

Project Stedenbeleid
Administratie Binnenlandse Aangelegenheden
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Markiesstraat 1
1000 Brussel
Tel. 02 553 40 28
Fax. 02 553 40 31
website: <http://www.thuisindestad.be>

Walter, 'k ga een klinker kopen!

25 Jaar geleden hoorden we regelmatig deze titel-kreet in een TV spelprogramma met Walter Capiou.

Ondertussen is Vlaanderen niet bij de pakken blijven zitten en zijn we met met zijn allen inderdaad massa's echte klinkers gaan kopen om onze woning te 'omlijsten'. Daar waar voorheen de villa's, rond de stad, voorzien waren van opritten met gerecycleerde kasseien met brede voegen, zodat een deel van het hemelwater toch nog de kans kreeg om in de grond te dringen, heeft men sindsdien resoluut gekozen om klinkers te kopen en te leggen.

Op zich kan je er niks op tegen hebben dat de Vlaming 'proper' wilt wonen, maar er is meer aan de hand.

Het klinkergeweld beperkt zich niet tot de oprit naar de garage of toegang tot het erf, neen, er worden heuse parkings voor meerdere wagens aangelegd in de tuinen. Heel mooi in contrasterende kleurencombinaties en onderhoudsvriendelijke markeringen in alweer een andere klinkerkleur. De klinkers vormen een sluipend gif in onze bewoonbare omgeving. Daar waar men vroeger een huis bouwde in de natuur en men rondom een haag plantte om het bouwsel te benadrukken, plaatst men nu klinkers rond die ene sierboom 'om te natuur' te benadrukken.

Als Mechelaar zal je misschien argumenteren dat dit de zorgen voor Bonheiden of Hombeek en anderen zijn, maar hou je vast aan de takken van de bomen want in Mechelen is het even erg.

Het zijn moedigen die in onze stad hun voortuintje behouden. De betaal-parkeerplaatsen hebben de Mechelaar gedreven tot het inventief benutten van iedere vierkante meter, voor of naast het huis, om de automobiel een gratis plaatsje te bezorgen. Daar waar men voorheen zijn planten

verzorgde wordt nu de auto bepamperd.

Het is niet alleen de voortuin die schijnbaar niet meer past in het plaatsgebruik van de hedendaagse mens, ook binnen in huis wordt er gewoekerd. We zijn allemaal de trotse bezitter van minstens twee vuilniszakken en een hoopje glas voor de glasbol en met wat geluk een ander stapeltje om te composteren.

Dat ene vuilnisemmertje onder de gootsteen volstaat allang niet meer om alle troep in op te bergen en vermits onze woonst geen specifieke 'vuilniskamer' bezit, moeten we die dingen kwijt op het terras of in de garage.

Die garage is ook al een ramp: vele wasmachines, droogkasten en diepvrieskoffers hebben daar noodgedwongen een plaats gevonden omdat er in de rest van het huis geen plaats voor was. De keukens van de jaren zestig zijn niet meer bij machte om al het elektrisch aangedreven geweld een plaatsje te gunnen.

Meer nog, is het je al opgevallen dat auto's de neiging hebben om groter te worden telkens met het verschijnen van een nieuw model? Dat geeft met de jaren zo van die, wat ik zal noemen 'gletsjertoestanden'. De muren van de garage bepalen zijn grenzen, de auto wordt groter en het aantal machines groeit in aantal met als resultaat dat het levensgevaarlijk wordt om 'iets' in de garage te gaan halen. Nog erger: de huisvader-hobbyist is reeds lang verbannen naar het tuinhuisje, als daar ergens plaats voor was.

De ellende met ons wonen is nog lang niet teneinde: velen van ons zijn tweeverdieners en die situatie brengt dikwijls met zich dat er twee wagens in gebruik zijn. Geen nood, de gelukkigen die er de plaats voor hebben bouwen naast hun garage nog een carport, een afdak voor fietsen maar dan wat groter.

Eén van de meer recente ruimtevreeters zijn de PC's. Wie had er nu 20 jaar geleden kunnen denken dat de mens behoefte gaat hebben aan een computerkamer. Ofwel staat het ding op een overtollige (sic) slaapkamer, ofwel staat het in de huiskamer in de weg te staan en lawaai te maken, dit laatste in regelrechte concurrentie met het TV toestel.

Als je bij het voorgaande stilstaat dan moeten we begrijpen dat onze manier van leven en wonen stevig veranderd is en dat we goed moeten uitkijken hoe we onze woningen, appartement, rijhuis of villa, aanpassen aan onze verlangens.

Het is al te gemakkelijk om onze mooie winkelpuien in de binnenstad uit te breken en de voormalige winkelruimte in garage om te vormen. Als RIM zullen we erover waken dat waardevolle winkelpuien niet zomaar uit het straatbeeld verdwijnen.

Nog meer vatbaar voor verdwijnen is ons metalen en houten erfgoed: voordeuren met brievenbussen, schoen- of klompenschrapers naast de voordeur, houten 'slagvensters' aan de ramen met de metalen ventjes als verankering in de muur, metalen roosters in het voetpad om de kolenkelder af te sluiten.

Indien woningen moeten aangepast worden om aan nieuwe eisen te kunnen blijven voldoen, dan moet dit op een correcte manier gebeuren. Dit geldt zowel voor openbare gebouwen als voor privé woningen.

Dat is nu net de uitdaging voor de architecten en daar wordt het onderscheid gemaakt tussen bouwen of verbouwen met visie, en de 'pulp'-woningen

Luc Croonen

De regionale beeldbank

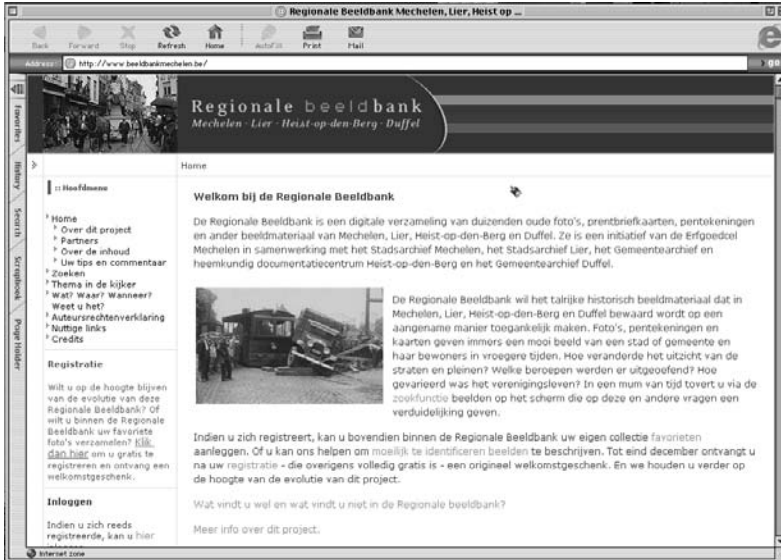
Wie op zoek is naar al dan niet oude afbeeldingen van Mechelen, heeft dikwijls de nodige moeite om deze op de kop te tikken. Gezien de grote belangstelling voor dit onderwerp, werd een zeer interessant initiatief terzake gelanceerd: de “regionale beeldbank”: een website waar een grote hoeveelheid beeldmateriaal is opgeslagen over het gebied Mechelen, Lier, Duffel en Heist-op-den-Berg.

Voor Mechelen is de voornaamste partner het Stadsarchief, dat hiermee de kans ziet om haar rijke collectie beeldmateriaal aan een groot publiek te tonen.

De regionale beeldbank kadert in het erfgoedconvenant tussen de stad Mechelen en de Vlaamse Gemeenschap, waarbij het stadsbestuur subsidies ontvangt om via concrete projecten het erfgoed uit de eigen stad en uit de regio toegankelijk te maken voor een zo breed mogelijk publiek; de uitwerking ligt in handen van de Erfgoedcel.

Het is de bedoeling dat de beeldbank een dynamisch karakter krijgt en stelselmatig wordt uitgebreid met nieuwe collecties om op die manier het bouwkundig erfgoed en het dagelijks leven in Mechelen, Lier, Heist-op-den-Berg en Duffel met een zo ruim mogelijk aanbod aan beeldmateriaal te illustreren.

De regionale beeldbank bestaat momenteel uit een selectie van de interessantste, oudste en/of waardevolste afbeeldingen die elke instelling in bewaring heeft. Wie een specifieke foto, prent of kaart zoekt en deze niet vindt in de Regionale Beeldbank, kan steeds contact opnemen met één van de aangesloten archiefinstellingen.

Bij de keuze van de collecties werd tevens voorrang gegeven aan de meest kwetsbare artefacten zoals breekbare negatieven op glasplaat en delicate oude foto's en tekeningen. Deze bevatten vaak zeer interessante informatie, maar worden vanzelfsprekend veilig bewaard in de archieven en komen niet in aanmerking om zonder meer ter beschikking van het publiek te worden gesteld.

Thematisch werd veel aandacht besteed aan het rijke bouwkundig patrimonium in de regio. Er is getracht zo veel mogelijk beeldmateriaal betreffende historisch waardevolle gebouwen, stads- en dorpsgezichten in de regionale beeldbank op te nemen, waarbij voor de wettelijk beschermde monumenten op termijn naar volledigheid wordt gestreefd.

Ook rond het thema 'dagelijks leven' hebben werd een zo ruim mogelijke waaier van onderwerpen samengebracht.

Daarnaast werd er ook gekozen voor het inscannen van volledige (deel)collecties op basis van een specifiek thema (bijv. Eerste Wereldoorlog) of omwille van hun onderlinge samenhang, zoals speciale verzamelingen.

Zo werd voor Mechelen de volledige verzameling Schoeffer ingescand. Dat is een unieke collectie van 508 ingekleurde pentekeningen van bestaande en verdwenen historische gebouwen. De pentekeningen zijn grotendeels het werk van de bekende tekenaar Jan-Baptist De Noter (1786-1855), maar ook van Arnold-Frans Van den Eynde (1793-?), Auguste Van den Eynde (1822-1861) en kanunnik Jan Schoeffer (1804-1877), die tevens deze collectie had samengesteld. Na het overlijden van kanunnik Schoeffer kwam zijn verzameling in 1878 door aankoop in het bezit van de stad Mechelen en zo kwam ze in het stadsarchief terecht.

Wat de geografische afbakening betreft, heeft het weergegeven beeldmateriaal voor het grootste deel betrekking op het grondgebied van de vier aangesloten gemeenten, nl. Mechelen, Lier, Heist-op-den-Berg en Duffel. Niettemin zijn er ook enkele afbeeldingen te vinden van buurgemeenten zoals Bonheiden of Sint-Katelijne-Waver, of zelfs verder zoals Brugge en Terneuzen.

Wij namen de proef op de som en bezochten de site, die vrij gebruiksvriendelijk is uitgevoerd. Zoeken van foto's gaat vlot, via vrije zoektermen of een gestuurd menu.

Wie een foto wil downloaden of afdrukken (wegens copyright redenen is dit alleen voor privé gebruik toegestaan), krijgt een venster met de foto, die dan nog manueel moet afgedrukt of opgeslagen worden. Dit is overigens slechts mogelijk in een tamelijk lage resolutie.

Men kan zich op de site gratis registreren; geregistreerde gebruikers worden op de hoogte gehouden van de evolutie van het project, tevens kunnen zij een aantal "favoriete" beelden opslaan en bijkomende commentaar leveren om niet geheel gekende plaatsen of personen te helpen identificeren.

Rekening houdend met het feit dat dit project nieuw is en in de toekomst sterk zal worden uitgebreid, kunnen we dit initiatief slechts toejuichen, daar het toelaat een zeer rijke iconografie op brede wijze te dissemineren en aldus bij te dragen tot een groter besef van de waarde van ons erfgoed.

De regionale beeldbank is te vinden op het volgende URL:

<http://www.beeldbankmechelen.be>

Jaarboek Archeologie

De Mechelse Vereniging voor Stadsarcheologie presenteerde onlangs haar tweede jaarboek. Hierin wordt ondermeer voor een groot stuk ingegaan worden op het eigen archeologische en historische onderzoek in een aantal woningen in het Paardenstraatje. Daarnaast worden er een aantal resultaten voorgesteld van vorige opgravingen, uitgevoerd door de MVSA. De bijdrage over de Melaan levert een hoop nieuwe gegevens op over haar kanalisatie. De skeletten die in "De Kluis" zijn opgegraven, vormen het onderwerp van een artikel over de studie van mensenbeenderen. Ook de kleine menselijke kanten van archeologie komen aan bod. In één artikel wordt ingegaan op de vondst van knaagdieren. Deze beesten leren iets over hygiëne en leefomstandigheden. En dat vissen net als nu een favoriete bezigheid was van veel mensen, blijkt uit de uit de Dijle opgebaggerde vis- en andere tuig. Ook oorlog vormde een belangrijk onderdeel van de samenleving. Bij baggerwerken werden een aantal kanonskogels aangetroffen. Ten slotte is er net als vorig jaar een korte bijdrage over de opgravingen die door het Instituut voor het Archeologisch Patrimonium en de stad Mechelen werden uitgevoerd. Ditmaal zijn de eerste resultaten van de Veemarkt neergeschreven.

Voor meer info kunt u terecht bij de Mechelse Vereniging voor Stadsarcheologie vzw:
Paardenstraatje 15 - 2800 Mechelen
e-mail: MVSA@pandora.be
<http://users.pandora.be/mvsa>
Tel: 0496/27.79.41

Inhoudstafel RIMNieuws 63

Intro	3
Hip hip hoera voor Lamot?	4
Het nieuw Toerismehuis	10
Oud zwembad voor het blok	12
Begravenis van een kerkhof:	15
De eeuw van de stad	18
Walter, 'k ga een klinker kopen!	20
De regionale beeldbank	23
Jaarboek Archeologie	27

Doelstellingen RIM v.z.w.

RIM v.z.w. (Restauratie Integratie Mechelen) is een vereniging die bekommerd is om de toestand van het Mechels roerend en onroerend cultureel erfgoed.

Omdat zij vindt dat dit erfgoed niet altijd juist gewaardeerd wordt, moet er iets gedaan worden om de situatie te verbeteren.

RIM v.z.w. zal vooral aandacht hebben voor het architecturale en stedenbouwkundige patrimonium in groot Mechelen zonder daarom ander cultureel erfgoed uit te sluiten.

RIM v.z.w. wil sensibiliseren om waardevolle oude panden in stand te houden, te restaureren en te integreren. Integreren betekent ervoor zorgen dat een oud gebouw weer nuttig gebruikt wordt, weer meespeelt in de omgeving en zichzelf zo beschermt tegen verwaarlozing.

RIM v.z.w. wil niet gaan werken naast bestaande organisaties en initiatieven: het wil veeleer een gespreksforum worden, een uitwisselingsplatform bieden. Dit is absoluut nodig wil er een geloofwaardige en gecoördineerde aanpak komen.

RIM v.z.w. wil zowel het grote publiek sensibiliseren als de eigenaars van waardevolle gebouwen en de overheid. Concreet wil zij het grote publiek benaderen met een regelmatig verschijnende nieuwsbrief. Er worden contacten gezocht met eigenaars, overheid en geïnteresseerde organisaties.